

VASÁRNAPI ÚJSÁG

KÖZHASZNÚ ISMERETEK' TERJESZTÉSÉRE.

560-dik Vasárnap. Kolozsvártt, Februarius 2-án, 1845

TARTALOM. Vénléány. 65 h. Csatáry és Koppándy. 67 h. Székelynyomorúságok. 72 h. Újság. 82 h.

Vénléány.

(Ángolból).

Vénléány! mennyi ismeretlen bánatot, mennyi kegyetlen csalódást, szívemésztő késedelmet és gyakran le nem irott tragoediákat rejt magában e' könnyelmű kis szavacska! Oh mily teméntelen füstbe ment reményt, összezúzott szerelmet, hideg megvetést 's esztelen szégyenkedést takar e' három szótag! Gyöngédszívűek, oh ti gyöngédszívűek, soha se használjátok e' kitélt, sem könnyedén, mintha megvetésből, sem búsan kiejtve mintha szánakozásból mondanátok: kivel éljétek meg őket e' nemtelen szemurak nyástól Mit, képzelhetitek-é, hogy ha adábelből, a' szeretőt, a' feleséget, az a' aztát évekig tartó keserv nélkül kilehesen törölni? A' természet sebei hēforadhatnak-é, vagy a' női gyöngéd érzelmek kiaszhatnak-é a' nélkül, hogy ezer meg ezer titkos kín ne nyilalja át a' keblet? Nem eléggé fájdalmas próba volt-é az ifjuság virágait elhullani, 's a' megélemedett kort elővánszorogni látni, a' nélkül hogy legyen avatotja, kivel az élet pusztaságát megoszthassa? Hát ha előrenéz több vigaszt nyujt e' számára a' jövő, mint hátratekintve, a' mult? Ah a' közönséges barátok mily kevésbé tud-

ják bétölteni a' szívürességét! A' leg-hőbb részvét is mily kevésbé pótolhatja ki a' házos élet vonzalmait, szerelmeit! A' nyomor napjaiban, vagy a' halál óráján magára, gyermek-, férj nélkül lenni, rosszul ápolgatni, számba sem vétetni — ki csodálkozhatik ha mindezen keserv és jajj egy magáos kebelbe forrva, különczséget, csodál tasságot szül? E' sebzett női kebel iránt legyetek figyelmesebbek, igazságosbak, gyöngédebbek; mélyen szeretett ez is a' maga korában; de a' kora bimbókat szigorú kötelesség vagy ellekező viszonyok törték le; 's nem ritkán a' mások iránti nagylelkűség, vagy ifjukori elszerencsétlenedett szerelmök iránti hűség tette ily magánossá. A' vilagtörténeteiben volt oly időszak, 's — ha még valaha a' társasági körben a' szív leend uralkodó — még lenni fog, mikor azokat, kik mint a' Jephthe léánya éltek és haltak, a' szentekkel 's vértanukkal egy rangba helyezve tisztelték. Becsüljétek hát többre ezeket; száz forró vággyal, az emberi szeretet hecatombéjával áldoztak ezek istennek; elszakadva szívök szerelmétől e' könnyelmű világban tiszta jóakarattal; az özvegy fillérjét felülhaladó szivességgel járnak fel 's alá mindenütt jöttéve. Legyetek barátságosbak irántok, szégyel-

ve piruljatok előttök. Oh férfiak és nők, e' rosszul jutalmazott hölgyek nemes egyletére tekintve jussanak eszetökbe áldozataik, 's utánozzátok tetteiket; mert ama számba sem vett testvérek seregében, kiket tü hidegen „vénlányoknak“ hívtok, szemléli a' világ a' forró és önzéstől ment emberszeretet főkutfejeit, kik ha tehetséggel nem lehet is, de akarattal mindig nagylelkűek 's a' szeretet és jóság halhatlan ifjúságával virágzó. —

(Farquhar Tupper):

Csatáry és Koppándy.

„A' párszóra észrevételek“ cím alatt Csatáry Otto úr feleletet küldé hozzánk, Koppándy úrnak lapunk múlt évi 550 és 551 számaiban megjelent cikkére, melyben igen csodálkozván, hogy mulattatásra szánt cikkét Koppándy úr „oly nagy készületü tudós bonczkés alá méltatá,“ hiszi, hogy K. „pár szava nem hogy ellene szólana Cs. úr cikkének, hanem a' mondatai valódiságát erősíti.“ 'S megemlítvén miként Cs. úr is „tehetne tentavesztegetési észrevételt bizonyos erdélyi író munkájára, melyet mivel keletlen, az illető kiadó új nyomatu cím megé bujtatván II-dik kiadási firma alatt árul, de e' balsorsos inkább szánakozik!“ 's nyilvánítja, hogy ha billentést Erdély és Kolozsvár sorsán nem tehet is, elég merész lesz „Erdély állapotja iránt a' magát előadó alkalommal, ha szükség és alkalma lesz szót tenni.“

'S ezután Koppándyt koppan-tonak címezvén, említi: „hogy a' mi kevés ismerete Erdélyről van Benkő, Benigni, Kazinczy 'sat. és több elszort munkákból szerzé; midőn Erdélybe indula, kérdezett egy könyvá-

rust: nem tudé ajánlani valami oda-szólo útazási könyvet, ez nemmel útasította el. Cs. úr Schmidt és más német írókat ismer, a' kik az egész austriai monarchiára irván úti kézi könyvet, ezekben Erdély is benn foglalhatik; de ezek igen selejtesek levén, honni készítményt szeretett volna használni, de ezt nem haphatván 's így a' régóta olvasgatott Benigni munkájával elégülni kényszerülvén, csupán ezzel indult Erdélybe. Mivel nem mindentudó, Kolozsvárt több tudományos férfitől tudakolta az Erdély állapotját érdekelhető könyveket, hogy így a' mi otthon figyelmét elkerülte itt helyben előtte ismeretlen ne maradjon De mindenki csak azt felelte: „jaj mi igen szegények vagyunk!!“ Ezúttal pedig felszólítja K. urat hogy „sziveskedjék vele ezen lapok által tudatni azon könyvek címet, melyekből magyar nyelven Erdély statisticája topographiája, historiája; állodalmi és magán jogával alaposon megismerkedhetni.“ *)

*) Csatáry úrnak az Életképek múlt évi 20-dik számában megjelent cikkének itten védeni kívánt szavai következők: „Végül Erdély statisticáját topographiájának történetét, magán 's közjogi jelentéstartgyazó irodalmi termékeiben kerestem, hogy annál mélyebbe ismerhessem e' kebelemhez oly meleg rokonszenvvel karolni sovárgott kies hont; de leverő „nincsennel“ útasítanak el. Benigni német munkáival kelle elégülnem.“ — Itten tehát általában irodalmi termékeket 's nem kirekesztőleg csak magyar nyelven irtakat említ Cs. úr, 's már most jogosan csak ilyenekre nem is szorítkozhatik. Egyébiránt mennyiben Cs. úr K. urat illetően munkák felőli útasításra szólítja fel, kijelentjük, hogy lapjainkat a' további felelgetések elől bézártuk, 's illetően privat értesítéseknek különben sem lapjaink levén helye, útasítjuk Cs. urat azon tisztelt u-